

דו"ח סנסציוני מזהיר את

האזרח הממוצע אינו פוחד ממחלות מין. במשך שנים קרא שמחלות אלה חסלות, לכן חדל להישמר מפניהן. הוא סמך על תרופות הפלא, אפילו אם אתפוס מהתו"ג נהג לומר, יגמרו עם זה הרופאים אחת שתיים.

דמותה של מחלת המין כפגע איום ונורא, נעלמה. אך המציאות היא אחרת. מחלות המין לא נעלמו. תרופות הפלא רק אילצו אותן לסגת זמנית. עתה נמצאים החיידקים הנוראים בהתקדמות מסוכנת. הקרב בין החיידקים לבין תרופות ישראל נמצא בעיצומו. ואין זה קרב בין שווים. הישראלים נטושים, מבלי שיהיו מצוידים בידע המספיק ובכלים היסודיים כדי להתגונן. המדובר הוא בשתי המחלות הנפוצות והעיקריות — העגבת, הידועה יותר בשמה הלועזי, ספייליס, והזיבה.

★ ★ ★

חולים במחלת

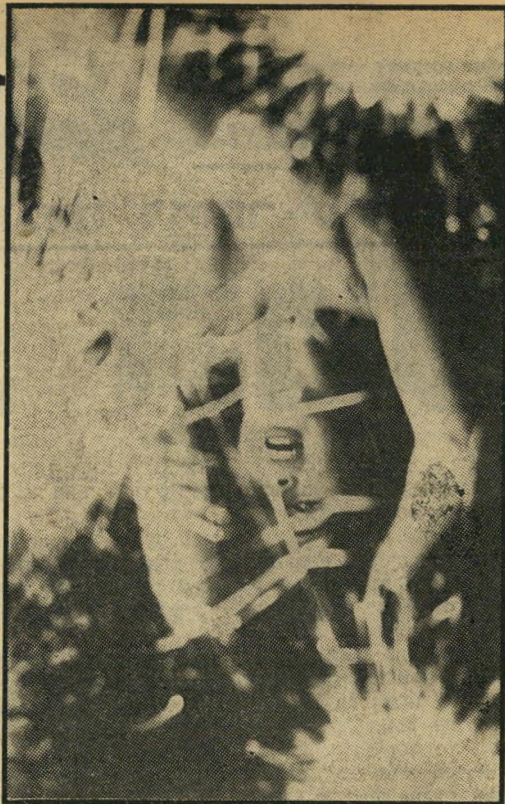
הסטטיסטיקה, שמעולם לא היו תקינות ומלאות, הצביעו בעשור האחרון לקיום המדינה על ירידה תלולה במיקרי העגבת והזיבה, אחרי שהגיעו לשיא בשנים 1950—1951. לרופאים היה ניזומה, כי ישראל חוזרת למצב שאיפיון בעבר את הישוב היהודי בארץ ישראל: רמת תבואה גבוהה, ומיעוט מחלות מדבקות וממאירות. ההסבר לאחוז הגבוה של מיקרי המזנה ב-1950, ובשני תיים שלאחריו, היה פשוט: העליה הגדולה, המזורזת והבלולה, הביאה עימה חולים רבים, בעיקר מארצות אפריקה ואסיה הלא-מפותחות, המפורסמות בתחלואה המזועזעת שלהן.

אף אחד גם לא העלה על דעתו, כי יש למתן את העליה או ליצור כלקציה בין העולים, הקולות הבודדים שהביעו מפעם לפעם רעיונות כאלה, הושתקו בחמת זעם. ואמנם, המספרים דיברו בעד עצמם: ב-1950/1 היה שיעור חולי העגבת, למשל, על כל מאה אלף תושבים — 93 מיקריים. שיעור זה החל לרדת בקביעות: באמצע שנות החמישים כבר ירד ל-50, ובתחילת שנות השישים הגיע לפחות מעשרה מיקריים על כל מאה אלף תושבים.

המצב נראה מעודד. ואז, לפתע, הראתה שנת 1962 עליה קטנה. שיעור חולי העגבת הגיע שוב לעשרה על כל מאה אלף תושבים, והוא עולה מאז מדי שנה בשנה. השעורים המקבילים במחלת הזיבה הראו גם הם קפיצה מדהימה בתחילת שנות השישים, בעיקר בקרב הגילים הצעירים.

שיעור הזיבה ב-1961, לעומת 1960, בגילים שבין 15 ל-20, עלה פי שלושה: מ-9 ל-29. בגילים שבין 20 ל-25, הוא הוכפל: מ-57 ל-108.

רק בחודשים האחרונים החלה להישמע בקרב הרופאים נימת ביקורת עצמית, על האופטימיות ששררה לנוכח הירי

לחלה בלב כל אזרח. הוא לא פורסם בינתיים, למרות תוכנו הסנסציוני.

ישראל, נאמר בו, בדומה לארצות הברית, שרוייה עתה בעליה גדולה באחוז חולי העגבת. אין זו תופעה מיקרית, שכן העליה מתגברת משנה לשנה, מאז תחילת העשור הנוכחי.

גם בישראל, כמו באמריקה, אין הרווחות הסטטיסטיות מבטאים את כל חומרת המצב. רק חמישית מכל המיקרים נרשמים. לכן, נקבע שיש כיום רזרבוואר של 1,200,000 חולים בארצות הברית, שלא נרשמו ולא יודעים אם קיבלו טיפול.

אם לקבל את הנחת הרווח הישראלי, שהמצב בארצנו דומה מאוד לזה שבארצות הברית, אם כי ברור שבמדינתנו קטנים יותר, בהתאם לגודלה היחסי של האוכלוסייה, הרי ברורה מסקנה מדהימה: בישראל מצויים כיום כעשרת אלפים חולי עגבת בלתי יודעים.

ועגבת אינה מישקל ילדים.

כשהמחלה אינה מטופלת, יש סיכוי של אחד ל-200 שהיא חולה יתעורר; סיכוי של אחד ל-25 שילקה בשיתוק, וסיכוי

הציבור מפני מחלות המין

כספיות ומעמד חברתי, הולכים במיקרה של מחלה לרופא פרטי. הרופא הפרטי נענה ברוב המיקרים לבקשת החולה, ולא מדווח לרשות הממשלתית. מיקרה כזה אינו נרשם בכרטיסיה הממשלתית.

לכן הצביע הרווח הישראלי על סיבות אחרות לגידול תפוצת מחלות המין בשנים האחרונות, שאינן אופייניות ורקא לשכבות הנמוכות בחברה:

- קשרי המשפחה רופפים יותר מאשר בעבר;
- קיימת ליברליזציה הולכת ומתפשטת, לגבי יחסי מין מחוץ לנישואין ולפני הנישואין;
- הקשרים הבין-לאומיים הולכים ומתחזקים;
- הניידות בתוך כל ארץ הולכת ומשתכללת;
- הערים גדלות בקצב גדול יותר מאשר הגידול של מוסדות הרפואה הציבורית בהן.

הרווח מוכיח, שבין מקורות המחלה בזמן האחרון הולכת ותוספת מקום נכבד האשה המוגדרת כ"חובבת". בעבר הרחוק היתה הזנות מקור עיקרי לתפוצת המחלה — בשנים האחרונות עובר המשקל אל החובבת ואל הנשואה. שכן יחסי המין נהיו חופשיים יותר, ואוכלוסיית ישראל פורטיטאנית פחות.

גם הלקוחות הישראלים של הזונה אינם באים תמיד מקרב השכבות הנמוכות. עובדה מפתיעה היא, שבין מקורות המחלה מצוין הרווח את הזונות של קפריסין השכנה.

רק עתה מתברר, כי בעת בולמוס הנסיעות לאי השכר, הביאו עימם תיירים ישראלים רבים, עם שובם, לא רק מגזעים — הם הביאו הביתה גם חיידקים.

מאחר שהעגבת אינה מתגלית מיד, אלא רק לאחר כמה שבועות, המכונים "תקופת הדגירה", נודע דבר פלישתם של החיידקים הקפריסאים רק מאוחר יותר.

פרט נוסף, החייב להודו לתודעתו של כל אזרח: העגבת מכונה לעיתים קרובות על-ידי הרופאים כ"המחלה החקיינית". כי לא תמיד קל לזהותה, ויש מקרים רבים שגילוייה החיצוניים נראים כמחלה אחרת.

לכן אין זה מספיק להסביר כי הגילוי החיצוני שלה הוא רק פצע קטן, עגול, אדמום ובלתי-מכאיב, המופיע בדרך כלל על אברי המין, או בפה. לפעמים מופיע הפצע הקטן — הידוע בשם כוב קשה, או כוב ראשוני — גם באברים אחרים, כמו ירכיים, או אפילו בידים. לפעמים אינו מופיע בכלל.

★ ★ ★

העיקר הבריאות!

שרד הבריאות לא מצא לנכון לפרסם את מימצי ה"הרווח ואת המלצותיו. בתשובה לשאלת כתב העולם הזה, השיב היועץ המשפטי של המשרד: "לא כדאי לעשות פאניקה!"

אך בניגוד לדעת היועץ, רואה העולם הזה חובה לפרסם את המלצות כלשונו:

יש להעמיד את הציבור על מצב המחלה בארץ ועל סיכונה, ולהסביר את חשיבות מסירתם של חולים, ואלה

סכנה: היזרה

מה החובבת!

דה בתחלואת המין. אחת המומחיות הידועות ביותר בארץ, הר"ר דורה רוט, ביטאה זאת בצורה ברורה ביותר: אכן, ספק הוא אם הירידה התלונה במספרי ההודעות על עגבת מבטאת ירידה אמיתית במספר המקרים, או צימצום בפעולות הטיפול וההודעות על המיקרים. בעקבות המגמה לירידה בעגבת, פחתה ההקפדה על פעולות הפיקוח, ובשנים האחרונות שוב לא היתה מדיניות עקבית.

עובדה נוספת, שנסכה אופטימיות בקרב המומחים בישראל, היתה המגמה הכללית של ירידת התחלואה ברוב ארצי העולם. עתה מתברר, כי למגמה הכללית בעולם יש שני צדדים: נוח מאוד להסביר את הירידה בתחלואה בישראל, כשישנה ירידה כללית בעולם, אך מה קורה כשהמגמה משתנה?

ושוב, עובדה הידועה רק למעטים: המגמה בעולם באמת משתנה בשנים האחרונות. העגבת, שהיתה ידועה בהיסטוריה האנושית כמחלה איומה שהלכה ודעכה, החלה להרים את ראשה. לתקופה שוב בעוצמה בלתי רגילה.

גם הפניצילין — התרופה האנטיביוטית הידועה ביותר — שכבשה את העולם בשנות הארבעים, לא הצליחה לחסל כליל את העגבת, ובכלל, התברר כי התרופות האנטיביוטיות אינן כל-יכולות.

הסביר זאת השבוע רופא מין נודע:

האנטיביוטיקה, שנראתה כנשק הסופי בטיפול במחלות המין, מאבדת מעט מערכה, מאחר ומתברר שישנם חיידקים המפתחים כושר עמידה נגד התרופות. לכן קיים מירוד מתמיד בין הרופאים לבין החיידקים. אלה מתרגלים לתרופה מסוימת, ואז נכנסת לשימוש תרופה חדשה. במירוד זה עלול להיווצר לפעמים פער בין כושר ההסתגלות של חיידק קיים מסוימים לבין מצב התרופות באותו זמן. כלומר, עלול להיווצר פיגור זמני, לטובת החיידק וזרעת האדם.

★ ★ ★

עיוור, משותק וחוזיני

יכן נמצא בישראל אותו מודיעין קרבי, האוסף את כל הנתונים החיוניים כל כך כדי להילחם בחיידקים ה"חוקפים" מטבע ברייתו נועד לכך משרד הבריאות. ואכן, נמצא כרגע במשרד זה דו"ח רפואי העלול להעביר

הבאים בקשרים איתם, לידעת לישכת הבריאות המחוזית, תוך הבהרת הסודיות המובטחת לכל חולה. הסברה זו יכולה להיעשות על-ידי העתונות, הרדיו, הרצאות במקומות עבודה וכו'. על-ידי אמצעים אלה אפשר לעורר תגובה ציבורית רחבה, שתעזור במניעת המחלה. דבר זה כבר נעשה בארצות הברית.

יש להנהיג חינוך להגיינה מינית ונפשית בבתי הספר המקצועיים והתיכוניים, כחלק מהמלחמה בהתפשטות המחלה בגיל צעיר.

יש להגדיל את שעורי הטיפולולוגיה ודרכי המניעה, שניתנים לסטודנט לרפואה.

יש לקיים סידרות הרצאות לרופאים פרטיים ולהעמידם על מצב המחלה, תפקידם המכריע במניעתה וחשיבות הקשר עם לישכת הבריאות. רצוי להסביר לרופא, במילים ברורות, שתוסר ידית על חולה ומניעת חקירתו פוגעים באתיקה המקצועית ובאחריות הרפואית.

יש לחקור את החולה על שלושה סוגי מגעים שהיו לו: על אנשים עימם קיים יחסי-מין, על אנשים הנמצאים בחברתו, ועל מקורביו. הנסיון הוכיח כי שיטת חקירה כזו הכפילה, ולעיתים אף שילשה, את מספר מקרי העגבת שנתגלו.

יש להגדיל את מספר המומחים למגיפות ואת מספר החוקרים, ויש להעלות את רמתם המקצועית ואת הכשרתם. לשם כך נחוצה הקצבה ניכרת של כסף, למלחמה במחלה.

יש להילחם בזנות, אך מכיוון שמלחמה זו הינה עניין לטחח ארוך, יש לחקוק חוק המרשה להביא זונה חשודה לבדיקה.

בסיכום: יש לפעול מיד, ברוח האימרה הצבירת הידועה — העיקר הבריאות!

של אחד ל-13 שייפגע ממחלת-לב. בארצות הברית מוצאים שישה מיליון דולאר מדי שנה, כדי לשקם עיוורים כתוצאה מעגבת. כמה יעלה השקיום בישראל? המחקר משאיר שאלה זו פתוחה.

בארצות הברית מוצאים חמישים מיליון דולאר לשנה על טיפול בחולי-עגבת שלקו בטירוף. כמה יעלה הטיפול לישראל? גם על שאלה זו לא עונה המחקר.

כי מטרתו היתה להצביע על המצב הקיים בשעה זו — לא להציע פתרונות לטוח ארוך.

★ ★ ★

מקור מוכן: החובבת

אופטימיסטים שבין הרופאים הישראלים, שפרטי ה"הרווח הובאו לידיעתם, הצביעו על דמיון נוסף בין ישראל לארצות הברית. הם ראו כי בארצות הברית שיעור התחלואה בקרב הכושים עולה בהרבה על זה שבקרב הלכנים. בישראל קיים מצב דומה: מבין המיקרים הרשומים במשרד הבריאות, משתיין רוב החולים על מה שנקרא "ישראל השנייה".

לכן חשבו כי אין מקום לדאגה, וכי במרוצת השנים, כשהשכבות הנמוכות יתמוגו בשאר, תתחלל הבעיה מאליה. "הפתרון לבעיה", ציין אחד הרופאים, "קשור בשאלה נרחבת יותר, הידועה בשם, מיווג הגלוייות".

היתה זו אשלייה מתוקה, שלא עמדה במבחן המציאות. הכושים בארצות הברית, כמו בני ישראל השניה, מרבים ללכת למרפאות ציבוריות, ואלה מצידן מקפידות על החוק ומדחחות על כל מיקרה של מחלה לרשות הממשלתית. מקרה כזה נרשם, ומופיע מאוחר יותר ב"דו"חות סטטיסטיים. בני השכבות העליונות יותר, שהם בעלי אפשרויות